

[Thorndahl]

med behandlingen af en beslutning, som folketinget jo med et stort flertal har truffet.

På det principielle plan synes jeg det er rimeligt at føje nogle bemærkninger til det. De ændringer, som folketinget foretog i forbindelse med udskydelsen af den oprindelige revision, som var fastsat til folketingssamlingen 1977/78, var nogle forholdsvis beskedne ting, som man i ministeriet og med tilslutning fra folketinget skønnede rimelige og hensigtsmæssige, og som var tilstrækkelig godt belyst på det tidspunkt. En af de ændringer – der var 3 i alt – man vedtog dengang, har vi til behandling nu. Samtidig med at man foretog ændringerne, gennemførte man altså denne ændring af revisionsbestemmelsen, så det blev udskudt til indeværende samling.

På den baggrund må det være logisk at gå ud fra, at man, når man nu beder folketinget om at tage sig af en sag, behandle den, har overvejet tingene så grundigt i ministeriet, inden man ulejligere folketinget med behandling af nogle ændringer af en eksisterende lov, at man i hvert fald har tænkt sig at sætte denne ændring i kraft, inden man kommer i gang med den egentlige revision. Når vi kom med beslutningsforslaget ved indgangen til denne samling, så var det netop, fordi vi var fanget af revisionsbestemmelsen og det ændrede revisionstidspunkt til indeværende samling i forhold til den ændring, vi foretog af § 27.

Det er rigtigt, at vi efter ønske fra miljøministeren – det kan også være praktisk og rimeligt – bemyndigede ministeren til ved særskilt bekendtgørelse, den, som nu altså omsider kom den 31. oktober 1980, at sætte disse ændringer af § 27 i kraft. Samtidig bemyndigede man ministeren til at fastsætte overgangsbestemmelser, hvor man ikke kunne vide, om de var nødvendige, men hvor det kunne være praktisk at have dem som en mulighed, og det synes jeg også er i orden. På dette område var der ikke tale om nogen ændring af retstilstanden, men om en tydeliggørelse, og det var også i bemærkningerne til denne del af lovforslaget præciseret, at ændringerne, som altså i virkeligheden kun er en tydeliggørelse, ikke fik virkning for de eksisterende betalingsordninger.

På denne baggrund forekommer det mig ærlig talt ejendommeligt, at folketinget skal vente 2½ år på at få sat en beslutning i

kraft, som vi har vedtaget herinde med et meget stort flertal. Det synes jeg principielt er meget uheldigt og meget urimeligt. Ministeren vil selvfølgelig sige, at man ville have sat denne beslutning i kraft under alle omstændigheder, helt uanset om vi var kommet med dette beslutningsforslag eller ej. Det er klart, sådan vil ministeren argumentere.

Jeg vil glæde mig over den kendsgerning, at vores forslag til beslutning, der blev fremsat den 22. oktober 1980, imødekommer ministeren ved at udstede denne bekendtgørelse, som vi foreslår folketinget at pålægge miljøministeren at udstede. Den sætter miljøministeren i kraft 9 dage efter, at vi har fremsat forslaget, altså den 31. oktober 1980. Det sidste skal ministeren under alle omstændigheder have tak for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af arbejdslyst og initiativ i det danske samfund.

[Af Brixtofte (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 8. Fremsat 14/10 80).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Selv om dette forslag fra partiet venstres side omfatter mere end arbejdsministeriets område – der er også forslag, der går ind på socialministeriets og boligministeriets område

[Arbejdsministeren]

– skal jeg på regeringens vegne foretage en samlet bedømmelse af forslaget.

Forslaget kaldes af forslagsstillerne for »Forslag til folketingsbeslutning om fremme af arbejdslyst og initiativ i det danske samfund«, et formål, som jeg tror alle her i salen må være enige om at fremme mest muligt. Så spørger man sig selv, hvad er midlerne til opnåelse af dette mål? Ja, det er en systematisk forringelse af børnefamiliernes, de arbejdsløses, efterlønsmodtagernes og de unges vilkår. Det er forslagsstillerens øjensynlige teori, at man bedst fremmer arbejdslyst og initiativ i det danske samfund, hvis man systematisk forringer forholdene for de i mange henseender svagt stillede grupper, jeg nævnte før. Man imødeser med spænding det næste beslutningsforslag om at fremme sundhed og trivsel gennem forringelse af sygedagpenge, nedlæggelse af sygehusafdelinger og afskaffelse af forøget patientbehandling, for hvis filosofien er, at arbejdsløshedsproblemet i virkeligheden skyldes de arbejdsløse selv, altså er et selvforskyldt problem, så kunne man vel med en tilsvarende logik argumentere for, at grunden til, at folk var syge i vores samfund, var, at det var gratis at ligge på sygehuset, eller at vi havde for høje sygedagpenge.

Jeg skal knytte nogle bemærkninger til de enkelte forslag, men jeg tror, at forslagsstillerne vil medgive mig, at folketingets taletid ikke tillader en udtømmende vurdering af de mange og ret komplicerede forslag, der fremsættes.

Det første forslag går ud på at skærpe arbejdskravet i arbejdsløshedsforsikringen, således at man nu maksimalt kan oppebære understøttelse i et år, men at man samtidig har ret til et jobtilbud, og jeg forstår det sådan, at man skal have dette jobtilbud måske allerede et halvt år efter ledighedens indtræden og senest efter et års arbejdsløshed. Det sidste lyder i sig selv meget smukt, men forslagsstillerne har vel ikke gjort sig nogen forestillinger om, hvordan det i praksis skal kunne gennemføres. Allerede den sænkning, der skete i foråret, og som et stort flertal i folketinget tilsluttede sig, af tidspunktet for jobtilbuddet, således at det efter gældende regler skal gives allerede efter halvandet års ledighed og i hvert fald inden to års ledighed, stiller kommunerne over for meget store administrative problemer. Vi vil meget gerne

fra arbejdsministeriets side hjælpe forslagsstillerne med at beregne, hvilke kolossale administrative merbelastninger der kommer som følge af dette forslag, også når det ses i sammenhæng med forslaget under pkt. 6. a), hvor alle førstegangsledige under 20 år enten skal have et 9 måneders jobtilbud eller et uddannelses tilbud på normale støttebetingelser. Allerede af praktiske grunde mener vi ikke, at dette forslag kan gennemføres.

Forslaget om en tidsbegrænsning af adgangen til at oppebære det, der kaldes supplerende dagpenge, er et forslag, der nøje har været gennemdrøftet i regeringen, som det også vil være forslagsstillerne bekendt. Vi har imidlertid valgt en anden løsning, hvor man satser på en lang række foranstaltninger på samme tid, og det er vores og jeg tror også arbejdsmarkedets vurdering, at man først skal se, hvordan disse ordninger vil virke, inden man går til en fornyet overvejelse af behovet for en tidsbegrænsning for udbetaling af supplerende dagpenge.

Men det, der måske alligevel kan give anledning til, at man strammer argumentationen lidt på dette punkt i forhold til forslagsstillerne, er, at hr. Brixtofte, som jo står som første forslagsstiller til denne plan, også har været første forslagsstiller til et andet interessant liberalt initiativ, nemlig det initiativ, der går ud på at ophæve alle overenskomstmæssige begrænsninger for indførelse af deltidsarbejde.

Hvad kan virkningen af den samtidige gennemførelse af begge disse forslag være? Man må vel gå ud fra, at når hr. Brixtofte og venstre fremsætter to forslag, så ønsker de selvfølgelig disse forslag vurderet i sammenhæng. Virkningen kan meget vel være den, at der inden for betydelige områder på arbejdsmarkedet overhovedet ikke oprettes fuldtidsstillinger – f. eks. de områder, hvor der er kvinder beskæftiget. De kvinder, der er nødt til at have en fuld indtægt, er, hvis begge forslag gennemføres, afskåret fra at finde et fuldtidsarbejde og må efter 13 uger opleve, at også den supplerende understøttelse for denne underbeskæftigelse tages fra dem.

Det kan godt være, at hensigterne bag disse forslag – man må jo opbyde al mulig velvilje, når man behandler et så interessant forslag som dette – har været gode nok, men deres virkning i forhold til kvinderne på arbejdsmarkedet vil være meget belastende.

[Arbejdsministeren]

Så er der et forslag om i fremtiden alene at dyrtidsregulere det højeste dagpengebeløb inden for arbejdsløshedsforsikring. Jeg går uden videre ud fra, at dette forslag også skal gælde for sygedagpenge, barseldagpenge osv. Ved en gennemførelse af dette forslag vil man i fremtiden systematisk forringe dagpengenes realværdi for store grupper, nemlig den halvdel af arbejdsmarkedet, hvis indtægter ligger 10 pct. over det nuværende dagpengemaximum, fordi det højeste dagpengebeløb efter forslaget ikke længere vil komme til at følge indtægtsudviklingen eller lønudviklingen på arbejdsmarkedet. Regeringen kan ikke støtte dette forslag. Vi mener, at det fører til en forringelse af de lediges og de syges og de barslendes forhold, og vil i stedet anbefale folketinget at vedtage det forslag, vi har fremsat, der på samme tid giver en pristalsregulering og en regulering i takt med lønudviklingen.

Det fjerde forslag er måske nok det socialt mest betænkelige forslag. Jeg indrømmer, at konkurrencen er meget hård i dette beslutningsforslag, men jeg vil nu alligevel, hvis jeg skal give prisen til det socialt mest uacceptable forslag i denne buket, give den til pkt. 4. For hvad er det, pkt. 4 siger? Det siger, at alle uanset deres hidtidige levestandard efter 3 måneders arbejdsløshed højst kan oppebære – sådan må jeg i hvert fald forstå det – 90 pct. af garantibetalingen på arbejdsmarkedet. Tænk på værkføreren på 54-55 år, der er blevet bortrationaliseret, som har været vant til en levefod på måske det dobbelte eller det tredobbelte, som måske har søgt et utal af stillinger! Enhver ved, hvor svært det er for en værkfører på et halvt hundrede år at få sig et nyt job. Og så skal den pågældende modtage samfundets kvittering efter 3 måneder: en grov nedsættelse af hans levestandard. Hvis den tilsvarende 3 måneders bestemmelse også skal gælde for sygedagpenge – det er et spørgsmål til forslagsstillerne – vil det selvfølgelig ramme alle mennesker med alvorlige eller længerevarende sygdomstilfælde.

Til de unge – det var også derfor, jeg sagde, at konkurrencen er ret hård – er der en meget markant hilsen fra venstre. For at stimulere de unges arbejdslyst og initiativ i det danske samfund foreslås det, at nyuddannede højst kan oppebære dagpenge i 6 måneder. Det vil altså sige, at hvis den nyuddan-

nede efter et halvt år ikke har kunnet vinde fodfæste på arbejdsmarkedet, så er han henvist til bistandshjælp, og efter de forslag, man i øvrigt stiller om bistandshjælp, kan den maksimalt gå op til 90 pct. af garantibetalingen. Det vil jo ramme de nyuddannede meget hårdt.

Hvad angår forslaget om, at de første-gangsledige, der er under 20 år, enten skal gives et 9 måneders jobtilbud eller et uddannelsesstilbud på normale støttebetingelser, så er regeringen selvfølgelig langt mere positiv, men også meget overrasket, for da vi iværksatte et langt mindre ambitiøst forsøg med en ungdomsgarantiordning i to amter, så tog venstre klart og utvetydigt afstand fra dette forslag. Jeg tror endda, at ordføreren for venstre i sin tid brugte vendingen, at det var en »kuvøsementalitet«, der lå bag. Ja men her går man jo langt videre, end selv regeringen har forestillet sig at det var realistisk. Jeg indrømmer, at der er bid i venstre, men bidene falder lidt spredt og lidt overraskende.

Til gengæld vender man tilbage til en mindre overraskende venstretankegang i pkt. 6 b), hvor man uanset officielt tilkendegivne synspunkter om, at man ikke ønsker at blande sig i overenskomsterne på arbejdsmarkedet, på ét bræt ønsker alle overenskomstaftaler vedrørende mindstebetaling til unge under 20 år nedsat satsmæssigt med 20 pct. Hvis man kan få en sådan kraftig nedsættelse af lønnen for de unge, må teorien være, at flere unge vil blive beskæftiget. Men vil der samlet ske en forøgelse af beskæftigelsen? Jeg sætter et spørgsmålstejn ved dette. Hvad angår lønnen på alle former for beskæftigelsesprojekter for unge, siger man, at den skal nedsættes til mindstebetalingen på arbejdsmarkedet. Jeg skal henvise til regeringens forslag, der åbner mulighed for, at man for visse kategorier af mennesker på beskæftigelsesprojekter fra arbejdsdirektørens side kan fastsætte forhold, der afviger fra de almindeligt gældende løn- og arbejdsvilkår på arbejdsmarkedet, men først efter forhandling med arbejdsmarkedets parter i landsarbejdsnævnet.

Så er der forslag nr. 7, som går ud på at overvælte for 1,7 mia kr., eller knap 2 mia kr. med den forudsatte ledighedsudvikling, omkostninger ved arbejdsløsheden på medlemmer af A-kasserne og på arbejdsgiverne. Man trøster dog samtidig arbejdsgiverne med

[Arbejdsministeren]

at sige, at det i virkeligheden kun er lønmodtagerne, der skal betale, fordi man siger, at arbejdsgiverne sparer det tilsvarende beløb ved, at man indfører en karensdag. Hvem er det, der skal betale den første karensdag? Det er jo ikke staten. Det er også lønmodtagerne. Det vil altså sige, at hele udgiften på de knap 2 mia kr. skal bæres af lønmodtagerne, eller at de 1,7 mia kr. skal bæres af lønmodtagerne. Jeg er selvfølgelig glad for den skønssomme hensyntagen til erhvervslivet, der ligger i tankegangen, og det vil jeg da selvfølgelig gerne på disse grupperes vegne kvittere for, men regeringen kan altså ikke støtte forslaget.

Så er der en misforståelse, som måske skyldes, at første forslagsstiller til denne folketingsbeslutning ikke var medlem af folketinget på det tidspunkt, da loven om efterlønsordningen blev vedtaget. Det hedder i pkt. 8, at efterlønsordningens finansiering skal ændres, således at den følger intentionerne ved lovens vedtagelse. Når man læser bemærkningerne til dette punkt, så aftegner der sig visse misforståelser. Hvad var intentionerne ved efterlønsordningens finansiering, da den blev gennemført af socialdemokratiet og venstre i forening? De var for det første, at ordningen i forhold til statsfinanserne skulle være neutrale, forstået på den måde, at de penge, staten sparede ved efterlønsordningens gennemførelse, skulle være statens bidrag til finansieringen, men at den nettobælastning, der kom fra efterlønsordningen, fuldt ud skulle dækkes af arbejdsmarkedet. Derfor blev der fastsat en finansiering for de første 3 års vedkommende, fordelt sådan, at arbejdsgiveren betaler $\frac{2}{3}$ og lønmodtageren betaler $\frac{1}{3}$. Hvis man viderefører dette princip, som vi fortsat er tilhængere af, betyder det, at der fra 1981 skal betales 550 mill. kr. mere i bidrag fra arbejdsgiver og fra lønmodtager, $\frac{2}{3}$ til arbejdsgiver og $\frac{1}{3}$ til lønmodtager. Men hvad siger venstre? Venstre siger 1 mia kr. alene til lønmodtagerne. Der er ingen sammenhæng i dette. I øvrigt går man ind for en almindelig forringelse af ydelsesniveauet for efterlønsmodtagere.

De forslag, der er stillet vedrørende bistandsloven, daginstitutioner, invalidepension og boligsikring, tillader min tid i første omgang ikke at jeg kommer nærmere ind på. Der er foregået en meget ivrig debat både her i tinget og i offentligheden mellem soci-

alministeren og repræsentanter for venstre, så regeringens synspunkter på disse områder vil være kendt, men jeg er selvfølgelig parat til i anden omgang at uddybe disse synspunkter og gå ind i en nærmere vurdering af det.

Jeg skal slutte dette indlæg med at meddele folketinget, at uanset at regeringen selvfølgelig gerne medvirker til opklaring af ethvert spørgsmål, og uanset at regeringen har al mulig sympati for fremme af arbejdslyst og initiativ i det danske samfund, så mener vi ikke, at venstres forslag til folketingsbeslutning er et egnet instrument til opnåelse af disse formål. Jeg synes, det er værd at understrege, at socialdemokratiet og regeringen har den opfattelse, at man skal bremse alle misbrug inden for vores sociale lovgivning og arbejdsløshedsforsikringen, men vi har stedse afvist almindelige forringelser for de arbejdsløse og for efterlønsmodtagerne. Dette synspunkt vil også være udslagsgivende for vores fortsatte forhandling om og behandling af det forslag, der er fremsat af venstre.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Forudsætningen for efterlønsforslaget var, som arbejdsministeren oplyste over for folketinget, at der ville komme 17.000 efterlønsmodtagere. Tallet blev 60.000. Det har arbejdsministeren kaldt en succes. Ja vel, det er den slags succeser, arbejdsministeren har haft lidt for mange af, og derfor har vi desværre været nødt til at fremsætte dette forslag.

Formanden:

Det er vel nok misbrug af de korte bemærkninger, når hr. Bertel Haarder har ordet om 5 minutter.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg er egentlig glad for, at hr. Bertel Haarder rejser dette spørgsmål, og at jeg får mulighed for at svare på det ganske kort her.

Jeg har aldrig sagt 17.000 efterlønsmodtagere det første år. Udvalget, der udarbejdede efterlønsforslaget, altså arbejdsmarkedets parter, de eksperter, der er, sagde 17.000. Ved fremsættelsen i folketinget sagde jeg, at dette er udvalgets skøn, men at jeg personlig vurderer det sådan, at der vil komme flere

[Arbejdsministeren]

ind under ordningen. Mit skøn for det første år lå, så vidt jeg husker, på 25.000. Men selvfølgelig er det umuligt på forhånd at vurdere, hvor mange der vil benytte en sådan ordning. Det er jo et skøn, det er ikke en beregning, man kan opstille med sikkerhed, fordi det handler om menneskers reaktionsmønster over for en ordning, der ikke tidligere har eksisteret.

Det tal, jeg nævnte før, på de 550 mill. kr., er det beløb, der mangler i 1981, for at der er balance mellem den nuværende finansiering og det omfang, efterlønsordningen har haft, og det er det, der gør, at jeg mener at kunne fastholde, at forudsætningerne for finansieringen af efterlønsordningen er overholdt.

Ole Espersen (S):

Jeg skal ikk gennemgå de enkelte forslag. Det har arbejdsministeren gjort, og han har taget klar afstand fra langt de fleste af dem, og det gør den socialdemokratiske gruppe naturligvis også. Jeg skal prøve at foretage en samlet vurdering af forslagene.

Det er et meget prætentivt beslutningsforslag, vi har for os. Det drejer sig om at afhjælpe det danske samfunds problemer, at give det danske samfund mulighed for at arbejde sig ud af de økonomiske problemer. Det er altså et beslutningsforslag, som man tror henvender sig til hele samfundet, som skal være til gavn for hele samfundet, som skal skabe arbejdslyst og initiativ i hele samfundet.

Og hvad består så forslagene af? De består alle sammen, med ganske uvæsentlige undtagelser, af forringelser af visse befolkningsgruppers stilling. Når man nu skal skabe rigtig arbejdslyst og -glæde rundt omkring og hjælpe det danske samfund, så drejer det sig om at ramme de arbejdsløse, de unge, både dem, der har arbejde, og dem, der ikke har arbejde. Det drejer sig om at gøre kvindernes stilling på arbejdsmarkedet vanskeligere. Det drejer sig om at ramme efterlønsmodtagerne. Det drejer sig om at få dem, der har børn i daginstitutionerne, til at betale noget mere. Det drejer sig om at ramme lønmodtagerne generelt med det, der i realiteten kan betegnes som en ekstra skat på op mod 2 mia kr., ud over de forringelser, jeg lige har nævnt.

Vi nægter i socialdemokratiet at tro på, at arbejdslyst og initiativ i det danske samfund

først og fremmest kan forøges ved at forringe forholdene for mange befolkningsgrupper, der i forvejen er dårligt stillet, og vi må spørge os selv, om man virkelig fremmer arbejdslyst og initiativ ved at øge uligheden i det danske samfund. Det er jo det, venstres forslag gør. Man øger uligheden, og det mener man er det, der skal fremme initiativ og arbejdslyst.

Næh, der mangler noget. Selvfølgelig er der økonomi i disse planer, men der mangler alt det positive. Der mangler det, der virkelig skal få folk til at føle en helhed. Det er der en anden liberal økonom, der har forstået. Thorkil Kristensen havde i Berlingske Tiden i søndags det, han kalder sin 10 punkts plan. Det er ikke tanker, vi deler alle sammen, bestemt ikke, men det er et ærligt og hæderligt forsøg fra en liberal økonom på at stille en helhedsplan op, der prøver at gøre ret og skel. Det er lige præcis det, venstre ikke har forsøgt i den plan, der er lagt frem her.

Lad mig kort nævne et par af de ting, som Thorkil Kristensen har med. Han er også inde på lønproblemet og lavtlønsproblemet, men han løser ikke lavtlønsproblemet ved at sænke de lavtlønnedes løn endnu mere, således som venstre foreslår. Han siger, at det er et uddannelsesproblem, og derfor foreslår han øgede uddannelsesmuligheder. Han er selvfølgelig også inde på løndannelsens betydning for samfundet og løntilbageholdenheden, men hvad siger han? Han siger med fuld ret, at skal man kræve løntilbageholdenhed, så må der selvfølgelig også gives noget til lønmodtagerne på anden vis, og derfor må vi have overskudsdeling, ganske ligesom OECD foreslår os. Vi må have overskudsdeling, ikke venstres flagrende ideer om lidt spredning af ejendomsretten hist og her, men en egentlig, velorganiseret overskudsdeling.

Han siger også, at det er meget godt at kræve løntilbageholdenhed, og det gør han, det mener han er meget vigtigt, ganske ligesom venstre jo altså siger det. Men hvad siger han derudover? Han siger: skal vi forvente forståelse for løntilbageholdenhed, så må vi også kontrollere priserne. Han siger med fuld ret: de priser, der i realiteten fastsættes i udlandet, har vi svært ved at kontrollere. Men vi kan ikke forvente, at lønmodtagerne holder sig tilbage den ene gang efter den anden, når der ingen rimelig priskontrol

[Ole Espersen]

er. Derfor foreslår Thorkil Kristensen en øget international priskontrol.

Det er en hel række forslag, der er afbalanceret. Venstre har mange af disse forslag med, men venstre har lige præcis kun taget den del af Thorkil Kristensens tanker med, der virker forringende for en del af befolkningen. Venstre har ikke taget det med, som skulle kunne være med til at skabe arbejdslyst og initiativ i det danske samfund ud fra en helhedsbetragtning. Det mangler venstres plan. Jeg synes, det er beskæmmende, jeg synes, at den både i sit ordvalg og i sit indhold rent ud sagt minder meget om fremskridtspartiets politik. Det kan vi lykønske hr. Glistrup med, men vi kan ikke lykønske hverken hr. Brixtofte eller andre af venstres medlemmer med det.

Grethe Fenger Møller (KF):

Fra konservativ side har vi fuld forståelse for baggrunden for, at venstre har fremsat dette forslag. Vi er enige med venstre i, at det er meget vigtigt, at der bliver skabt nye arbejdspladser i produktionen, og at vi derfor skal føre en erhvervs politik, som kan fremme, at vi får flest muligt nye arbejdspladser.

Vi er også enige i, at der i dag ikke er en hensigtsmæssig og rimelig sammenhæng mellem reglerne i dagpengelovgivning, sociallovgivning, boliglovgivning og skattelovgivning, og at det er et problem i vores samfund, at det for mange mennesker ikke kan betale sig at arbejde, og at vi netop har brug for, at det kan betale sig at arbejde, for at vi kan få klarlagt vores krise. Vi mener også, det er vigtigt, at vi diskuterer, hvordan vores arbejdsløshedsforsikringslovgivning er, fordi det er vigtigt, at de, der står uden for produktionen, virkelig er arbejdssøgende og reelt ikke kan anvendes til arbejde.

De forslag, der her er fremsat fra venstres side, er meget omfattende. De dækker både arbejdsmarkedspolitikken, erhvervs politikken og sociallovgivningen, og det vil derfor ikke være muligt på grund af tiden at kommentere dem alle sammen.

Jeg mener, det er vigtigt, at vi ser på, hvordan vores dagpengeordning fungerer. Jeg mener også, det er rigtigt, at vi har et paradoksproblem, og at vi derfor er nødt til at se på, om der finder utilsigtet anvendelse

sted, og hvad man kan gøre for at hindre dette.

Jeg tror også, det er meget vigtigt, at vi ser på, hvordan niveauet for ydelserne er. Vi har jo paradoksproblemet, fordi det for nogle ikke kan betale sig at gå på arbejde, fordi forholdet mellem, hvad man kan få i understøttelse, og hvad man kunne få ved at gå på arbejde, er for lille, når man tager i betragtning, at der er forbundet udgifter med at gå på arbejde i form af transport, dyrere indkøb osv. Derfor er det klart, at vi må diskutere niveauet for dagpengeydelse, og det er også klart, at vi må have en drøftelse af, om – således som de konservative også har foreslået tidligere, at man, når man har været arbejdsløs i en periode, må affinde sig med at få dagpenge på et lavere niveau.

Det er vigtigt, at vi i udvalget nøje gennemgår og vurderer de forslag, der her er stillet af venstre. Det er også vigtigt, at vi tager en principiel drøftelse af, hvad vi egentlig vil med vores arbejdsløshedsforsikring. Jeg tror, vi må overveje – således som vi også fra konservativ side har været inde på – om tiden ikke nu er inde til, at vi i stedet får en samlet reform, og at vi arbejder henimod at få én samlet arbejdsløshedskasse.

Et af de problemer, vi har, er, at vi har nogle meget stive faglige grænser, som gør, at man i praksis støder på meget store vanskeligheder, når man skal til at anvise arbejdskraft. Man kunne få løst nogle af disse problemer ved at få én stor samlet arbejdsløshedskasse.

Jeg mener også, det er rimeligt, at vi overvejer en anden struktur og en anden finansieringsform i arbejdsløshedsforsikringen. Jeg tænker på, om vi ikke burde overveje at få en virkelig reform, således at vi gik over til et forsikringsprincip og fik en helt ny struktur.

Venstre har også fremsat nogle forslag, der vedrører efterlønsordningen. Der står, at man skal følge intentionerne ved lovens vedtagelse, og der er vel nogen i dette ting, som husker, at det konservative folkeparti ikke stod bag efterlønnen, da den i sin tid blev gennemført. Vi mener fortsat, at det er rimeligt at overveje en adgang til deltidsefterløn.

Erfaringerne fra bl. a. Sverige har vist, at en deltidsefterlønsordning virker meget tilfredsstillende. Der er ting, man vil ændre i den svenske ordning, men princippet om, at

[Grethe Fenger Møller]

man gradvis kan nedtrappe fra arbejdsmarkedet, er meget positivt for mange mennesker. Det er positivt, at man ikke fra den ene dag til den anden dag er uden tilknytning til arbejdsmarkedet, men at man har mulighed for gradvis at gå ud af arbejdsmarkedet. Det mener vi også danske lønmodtagere ville være meget interesseret i.

Med hensyn til de ændringer, som drejer sig om fjernelse af de skader, der er kommet ved indførelse af socialindkomsten, er det klart, at vi fuldt ud kan støtte disse forslag fra konservativ side. Vi mener også, at man bør overveje de forslag, som venstre har fremsat med hensyn til omlægning af børnetilskudsordningen. Vi har forstået, at dette forslag sandsynligvis skal behandles i politisk-økonomisk udvalg, og vi håber, vi kan få en bred drøftelse af de ting, der er indeholdt i venstres forslag, og at vi også kan tage nogle af de mere principielle ting ind, som vi fra konservativ side ønsker.

Glistrup (FP):

Siden februar måned 1960 har hovedindholdet i folketingets styring af den danske økonomi været uforstandighed, slaphed, fejhed, utidssvarenhed og total mangel på forståelse af et sundt helhedsperspektiv for fremtidsudviklingen.

I den snes år, der således er gået, har venstre haft regeringsmagten og derfor været ledende i denne landsødelæggelse i cirka en tredjedel af tiden. Når man ser på de resterende 14 år, er det således, at i langt, langt flere tilfælde end de tilfælde, hvor venstre har modsat sig forringelsen af Danmarks økonomi, har venstre gennem septemberforlig og augustforlig og andre meget store sipernippetheder for at få lov til at være med ved de riges bord stemt ja til, at økonomien har fået lov til at ødelægges på den måde, som den danske økonomi er blevet ødelagt.

Her har vi skampletten på Danmark, og det er altså i meget vidt omfang venstre, som bærer skylden herfor. Nok har også socialdemokratiet bidraget dertil, men man må dog stadig erindre, at socialdemokratiet aldrig har haft flertal i dette folketing. Man har altid skullet finde fidele og villige folk, og dem har man fortrinsvis fundet hos venstre.

Netop på den baggrund er det så ganske naturligt, at der påhviler venstre en ganske særlig pligt til at fremsætte et forslag, som

tilsigter det, der står i indledningen til det forslag, vi her behandler, nemlig at det danske samfund får mulighed for at arbejde sig ud af de økonomiske problemer. Og så er altså spørgsmålet: når man vejer det forslag, kan man så finde det tungt nok til at klare de problemer, som efterhånden er vokset frem ned igennem årene?

Der er et enkelt element i den aldeles uforsvarlige politik, folketingsflertallet har drevet i 20 år, som er den helt afgørende faktor for, at vi er havnet i det morads, som vi befinder os i – den afgrundsforløb, hvor vi er – nemlig at man fra folketingets side simpelt hen har spillet ud med offentlige udgifter langt ud over, hvad vi har økonomisk bærekraft til.

Det er så let at sige, som vi har hørt de to socialdemokratiske talere gøre det i dag: vi skal skam være så gode og hjælpe denne og hjælpe hin osv. Det kan ikke føre til andet end, at f. eks. arbejdsministeren får mindst den samme applaus ude i befolkningen, som ikke er kyndig i de nationaløkonomiske sammenhænge, som han fik for sin 1. maj-tale. Men derfor er det skam ikke nogen god tale i Danmarks interesse, arbejdsministeren holdt.

Det forslag, venstre her fremsætter, vil bevirke, at de offentlige udgifter efter venstres opgørelse vil falde med 4 mia kr., og lidt er selvfølgelig bedre end intet. Men når man erindrer, at efter regeringens udspil skal underskuddet på statens budget fra 1980 til 1981 stige med 12 mia kr. – fra 38,6 mia kr. til 50,6 mia kr. – så tør det nok siges, at disse 4 mia kr. i hvert tilfælde ikke er det, som på nogen som helst måde kan blive nogen afgørende indsat.

Jeg ved godt, at venstre laver alle disse kosmetikting og siger: vi skal holde en bunke af statens udgifter ude, så at underskuddet kun er 13–17 mia kr. Men det er jo rent og skært krumspring, som ikke har noget med realiteterne at gøre. Underskuddet er det, som staten skal udbetale mere end det, som staten får ind. Derfor er underskuddet efter finansministerens oplæg 50,6 mia kr. Det er det eneste realøkonomiske tal, der er nogen som helst samfundsøkonomisk fornuft i at tage med ind i debatterne.

Venstres forslag er altså udtryk for, at et parti, der med rette nages af dårlig samvittighed, er blevet et gammelt, træt parti, som

[Glistrup]

ikke kan finde frem til nogen visioner, og som derfor bare kommer med disse lapperier hist og pist.

For nu at tage f. eks. det første afsnit om, hvordan man vil bygge videre på det arbejdsløshedsforsikringssystem, som er aldeles håbløst, som ikke svarer til nutidens samfund, så gør man bare det, at man sætter de enkelte ydelser ned med lidt flere eller lidt færre procent i stedet for at forsøge at tænke tingene igennem fra bunden af, sådan som vi får lejlighed til, når vi om en halv snes dage her i folketinget skal behandle det virkelig konstruktive forslag på området, lovforslag nr. L 52, fremsat af fremskridtspartiet den 29. i forrige måned.

Rahbæk Møller (SF):

Nu har venstre altså opdaget, hvad der er galt med Danmarks økonomi. Vi har 170.000 mennesker, der ikke bestiller noget, og det er vitterlig rigtigt, at dette er et stort problem.

I stedet for at skaffe arbejde til disse mennesker kommer venstre nu med et forslag, der yderligere vil forværre dette problem. Ifølge venstres egne tal vil forslaget medføre en finanspolitisk stramning på godt 4 mia kr., hvilket som enhver anden finanspolitisk stramning vil betyde en yderligere forøgelse af arbejdsløsheden. Men det er da muligt, det vil lykkes venstre at få så mange smidt ud af statistikken, at den kommer til at se bedre ud.

Jeg skal ikke nærmere kommentere forslagets enkelte dele. De er præget af en blanding af kynisk foragt for dem, der er ramt af arbejdsløsheden, og manglende kendskab til forholdene. Eksempelvis står der under pkt. 2: »Herefter må heltidsforsikrede enten overgå til at være deltidsforsikrede og deltidsbeskæftigede eller forblive heltidsforsikrede og søge heltidsbeskæftigelse.«

Forslagsstillerne er åbenbart ikke klar over, at det også er reglerne nu, men meningen er måske, at de faktisk skal finde heltidsbeskæftigelse. Så er spørgsmålet, hvor de skal gøre det. Kan de henvende sig på venstres partikontor eller hvad?

De forskellige socialpolitiske punkter i forslaget går for størstedelens vedkommende ud på at foretage en omfordeling fra de dårligt stillede til de bedre stillede. De eneste lyspunkter er punkterne 11 og 13, der vil fjerne de nedskæringer for de handicappede,

som blev gennemført i foråret. De to punkter kan vi støtte. Resten vender vi os imod.

Generelt er forslaget udtryk for den forestilling, at de arbejdsløse er dovne. Så når regeringen gennemfører en såkaldt kriseløsning, der forøger antallet af arbejdsløse, er det åbenbart venstres opfattelse, at det er dovenskaben i samfundet, der er forøget.

Det siger sig selv, at vi ikke kan være enige i et forslag, der er båret af en sådan holdning. Arbejdsløsheden er reel og bestemmes ikke af den enkeltes eget ønske eller initiativ, men af regeringens politik.

Forslagsstillerne nævner paradoksproblemet. Det er givetvis et reelt fænomen. Hvis en virksomhed søger en mandlig arbejder mellem 30 og 50 år, faglært eller specialarbejder, er der størst sandsynlighed for, at det er svært at finde en sådan med det søgte speciale på det givne sted. Der er nemlig ikke ret stor arbejdsløshed inden for denne gruppe.

Derimod er der stor arbejdsløshed blandt uddannede, blandt kvinder og blandt de unge. Paradoksproblemet er først og fremmest et uddannelsesproblem, og samtidig med, at der nogle steder er mangel på faglært arbejdskraft, afvises hvert år tusinder af unge, der ønsker en EFG-uddannelse, og et ukendt antal, der søger mesterlæren.

Hvis venstre virkelig ville gøre noget ved paradoksproblemet, ville man først og fremmest overtale vennerne i Arbejdsgiverforeningen til at fremskaffe de nødvendige praktikpladser, og man ville støtte gennemførelsen af løn i basisåret.

I stedet for at gøre noget konstruktivt har venstre altså valgt at slå på de dårligst stillede i vores samfund.

Bolvig (RV):

»Fremme af arbejdslyst og initiativ i det danske samfund«, kalder venstre dette forslag. Jeg synes, en mere rigtig titel ville være: forslag til fremme af alles kamp mod alle. Det, der er tale om, er en tordnende forringelse for de svageste grupper i vort samfund, og det kan det radikale venstre naturligvis ikke medvirke til.

Jeg har lyst til at kritisere arbejdsministeren, fordi ministeren sagde, at dette er et typisk liberalt forslag. Det er aldeles ikke et liberalt forslag, og jeg vil gerne på et liberalt

[Bølvig]

partis vegne protestere mod en sådan udlægning.

Hvad er det dog for en kold, egoistisk vind, som blæser ind over Danmark i disse måneder? Hvor er vores tidligere så klart markerede sociale indstilling? En indstilling, som gjorde, at folk med megen ret så frem til Danmark for at opbygge et socialt trykkeheds-system, og som betød enighed om, at man skulle hjælpe de svageste grupper.

Vi drøfter nu nedlæggelse af u-landsbi-standen. Den skal vi ikke yde, er der mange der mener. Og på de hjemlige marker skal vi altså nu yderligere forringe vilkårene for de svageste grupper.

Sandheden er, at vi allerede med det forslag, som regeringen har lagt frem, har strammet meget betydeligt. Jeg er overbevist om, at der er flere af de partier, som står mere eller mindre bag ved det af regeringen net-op fremsatte forslag, der egentlig er kede af, at det har været nødvendigt at stramme så hårdt, som det har været.

Nu kommer venstre altså med en stramning, som er helt, helt utrolig og uforståelig. Jeg erkender naturligvis, at det er nødvendigt, at vi åbent og fordomsfrit drøfter den stigende arbejdsløshed og de menneskelige og økonomiske ofre, den kræver. Det er dybt tragisk at se, hvor meget arbejdsløsheden stiger, og det er helt klart, at vi åbent og fordomsfrit må drøfte, hvad vi kan gøre for at forhindre denne stigning.

Der er ikke tvivl om, at vi må drøfte løn-tilbageholdenhed, medeje, som socialdemokratiets ordfører var inde på. Jeg tror heller ikke, vi kommer uden om at drøfte arbejdstidens længde, altså en arbejdsfordelingsordning.

Jeg vil også erkende, at der måske er et paradoksproblem, som det har været nævnt her i dag, men dette paradoksproblem er langt mindre, end det var tidligere. Man skal ikke forestille sig, at paradoksproblemet er så voldsomt, at det helt overskygger det reelle, nemlig en fortsat stigende ledighed.

Jeg mener blot, at venstres forslag er et ualmindelig dårligt grundlag for en sådan åben og fordomsfri debat om disse alvorlige problemer.

Ministeren har påpeget de forskellige nedskæringer, der er i venstres forslag, og jeg er helt enig med ministeren.

Jeg vil godt omtale de områder, hvor vi mener venstre peger på nogle problemer, vi gerne vil drøfte positivt. Det kan jeg også gøre langt hurtigere. Det er dér, hvor venstre peger på et jobtilbud – måske et tidligere fremsat jobtilbud – jobtilbud til de unge eller uddannelses tilbud til de unge. Derfor håber jeg også, at venstre vil hjælpe med til, at vi kan få forsøgsgarantiordningerne op at stå.

Vi vil også godt være med til at drøfte mindstebetalingen for unge, en slags introduktionsløn. Jeg tror, det er et problem, som er med til at kaste flere unge ud i arbejdsløshed, men hr. Brixtofte vil sikkert erkende, at der ligger mange problemer i det, og det er ikke så let at få gennemført, som man umiddelbart skulle forestille sig.

Vi vil også være med til at diskutere, om arbejdsgivernes og arbejdstagernes bidrag til arbejdsløhedskasserne skal sættes i vejret, men jeg må nok sige, at venstres oplæg er fuldstændig ensidigt. Det kan det radikale venstre naturligvis ikke være med til.

Vi fremmer intet ved ulighed, og ulighed er lige nøjagtig essensen i det forslag, der er fremsat af venstre.

Arne Melchior (CD):

Det ser ud til, at det begreb, der i dansk politik i de senere år har været markedsført som venstres unge løver, nu skal ændres til de unge ulve, for der er noget ulveagtigt over dette forslag.

Det hindrer ikke, at det peger på, det rører ved en række problemer, som det er rimeligt at tale om, men jeg vil godt kritisere titlen på forslaget og dermed også måden, det fremsættes på. Der er en kollega her i Folketinget, der for lidt siden sagde til mig, at titlen formentlig er i strid med markedsføringsloven. I hvert fald er der ikke for mig at se den identitet mellem forslagets titel og dets indhold, som nok må tilstræbes, når man betegner sit forslag. Det bliver svært for historikere bare om et år at finde frem til det forslag i de forskellige registre, hvor man kan finde den slags ting.

Som arbejdsministeren allerede har været inde på, er det umuligt på 5 minutter – han havde endda 10 – at tage stilling og sige noget fornuftigt om de mange ting, som her er kogt sammen til én ret, som om det var et tryllemiddel, man her havde sat over ilden.

[Arne Melchior]

Vi har sandelig i CD stor interesse for, hvordan virkningerne af vort arbejdsløsheds-understøttelsessystem er. Om dette fremsatte CD i forrige samling et beslutningsforslag, nr. B 89, som blev førstebehandlet den 14. april 1980. Jeg vil foreslå dem, der skal deltage i udvalgsarbejdet nu, at de gennemlæser det. Det viser, at vi har stor interesse for disse ting, men vi tror ikke, at det kan gøres på den måde, som venstre vil.

CDs motto på dette område er, at det ikke skal gøres svært for dem, der bliver arbejdsløse, men at det skal gøres svært at forblive arbejdsløs længere end højest nødvendigt. Jeg er ikke i tvivl om, at vi på dette område har intentioner fælles med forslagsstillerne, men også fælles med en række andre partier i tinget. Under denne overskrift vil vi gerne diskutere sagen i udvalget.

Vi har også interesse for det med de unge arbejdsløse og for at sluse dem ind på arbejdsmarkedet efter andre regler end dem, der gælder i dag. Jeg vil her fremhæve det franske system, som jeg håber at udvalget vil have lejlighed til at skaffe sig og studere.

Jeg er i øvrigt lidt uenig i en bemærkning, arbejdsministeren fremsatte i sin svartale i dag, hvor han foretog en sammenligning med sygdom og sagde, at hvis man forringer sygdomsbekæmpelsen og hospitalsmulighederne, vil man ikke dermed afskaffe sygdom. Nej, det vil man nok ikke. Men der er dog adskillige undersøgelser, der viser, at jo mere man forøger et servicenet, desto mere vil det fylde sig selv ud. Det gælder inden for både undervisning og sygdomsbekæmpelse og forsorg af forskellig art.

Vi er sådan, vi mennesker – og dette er ikke rettet som bebrejdelse mod nogen, for jeg hører jo selv til dem – at får vi bedre muligheder, gives der os bedre støtte, så søger vi mere og mere af det, og vi får pludselig ondt mange flere steder, efterhånden som man opdager flere og flere sygdommes tilstedeværelse, og vi bruger mere og mere medicin, efterhånden som der opdages mere og mere medicin, og det er ikke entydigt bevisbart, at det virkelig har hjulpet til helbredelse og til lettelse af smerte for mennesker.

Jeg tror altså ikke, det er så enkelt, som arbejdsministeren i sit sarkastiske lune fik sagt det. Han har jo været ude at samle filosofiske stumper i Det fjerne Østen, så der er ikke noget at sige til, at nogle af dem skulle

kastes i hovedet på os i dag. Jeg tror ikke, det er så nemt.

Venstres forslag som helhed tror vi ikke har nogen fremtid for sig. Jeg er glad for, at det er blevet fremsat temmelig tidligt i samlingen, for det politisk-økonomiske udvalg får sandelig nok at gøre hele resten af denne samling med at kulegrave alle de problemer, der her er kogt sammen. Jeg tror ikke, det lovgivningsmæssigt er nogen hensigtsmæssig måde at koge mange ting sammen. Det kan man gøre i en kronik i en avis og i en generaldebat, men jeg tror ikke, det fremmer de mange ideer og tanker, venstre har puttet ind her, at lave en sådan sammenkogt gryderet.

Det er klart, at vi skal gøre os umage, så godt vi kan, i udvalget.

Tyroll (VS):

Jeg må sige om dette forslag, at for 90 pct.s vedkommende er der tale om en decideret reaktionær politik – sort, gold, reaktionær politik vendt imod de svage. Det har mange været inde på før. Der er ingen tvivl om, hvor man vil hente ekstraprofitterne hjem fra venstres og andre borgerlige partiers side, sådan som det kommer til udtryk her.

Men der ligger også i det her forslag et forsøg på en ideologisk kamp, et forsøg på at lægge op til, at det i virkeligheden er disse arbejdsløse, dem, som modtager bistandshjælp af forskellig art, som er ude i problemer. Det er i virkeligheden deres skyld, at det går så dårligt i det her kapitalistiske samfund, og det er jo simpelt hen løgn.

Det, der er tale om, er, at man her har et anarkistisk system, et, der ikke kan sikre, at der er en fortsat økonomisk vækst, at der ikke kommer kriser. Tværtimod har det vist sig, at kriserne kommer igen og igen, fordi dette system simpelt hen ikke kan fungere. Det indeholder sine egne modsætninger og kommer i strid med sig selv, sådan som vi ser det for øjeblikket.

Alligevel skal man altså lade, som om det er så nemt som ingenting at gå hen at få sig et arbejde, og derfor er det de enkelte, der skal ud i uføret, ud i en virkelig transssituation for at undergrave de forskellige lønninger i de forskellige erhverv. Det er det, der er hensigten med dette forslag.

Det er klart, at vi afviser forslaget. Der kunne være anledning til at slå hårdt ned på de enkelte områder, der er behandlet i forsla-

[Tyroll]

get. Men som det er sagt af bl. a. hr. Bolvig, er der tale om, at man i høj grad fra socialdemokratiets side allerede er i færd med at opfylde adskillige af de formål, som er indeholdt i forslaget.

Når det drejer sig om spørgsmålet om, hvor meget arbejde man skal have haft for at få understøttelse, når det drejer sig om supplerende understøttelse, når det drejer sig om en lang række bestemmelser på arbejdsløshedsområdet, er man i færd med at foretage disse nedskæringer – der ligger lovforslag til behandling for øjeblikket – og derfor skal jeg ikke gå så meget ind på denne del.

Men når arbejdsministeren siger, at der ikke er tale om, at man fra socialdemokratiets side vil foretage almindelige forringelser, må jeg også sige, at dette er fuldstændig forkert. Vi ser, hvordan også noget af det, der ligger på bistandslovområdet i dette forslag, nemlig spørgsmålet om at fastsætte en maksimumsgrænse for udbetaling af kontanthjælp ved et beløb, der svarer til de maksimale dagpenge, er noget, man er i færd med at køre igennem. Det er noget, man arbejder med i cirkulæreform for øjeblikket.

Her fastlægger man, at der kun skal kunne udbetales et beløb svarende til dagpengemaksimum, uanset hvilke problemer de enkelte familier måtte have. Alt skal dækkes af dette maksimum. Uanset hvilken boligsituation man måtte stå i rundt omkring, uanset hvilke økonomiske problemer man har, kan man ikke få mere. Man skal altså ud i uføret, man skal altså i givet fald endda gå fra hus og hjem, selv om det måske er en midlertidig trangssituation, man er i. Der er tale om, at man i allerhøjeste grad foretager forringelser. Det er ikke en maksimumsgrænse, det tidligere har været hensigten at indføre i bistandsloven.

Også på daginstitutionsoområdet vil man foretage forringelser. Det gælder med hensyn til den standard, der skal være. Man vil side stille dagplejen med daginstitutionerne, uanset at der er klart bedre pædagogisk indhold i daginstitutionerne. Dette gøres af besparelshensyn i stedet for, at man griber ind over for en lang række gratisydelse til kapitalisterne.

Der kunne jeg pege på uddannelsessystemet, der sørger for den nødvendige arbejdskraft til arbejdsgiverne; den betaler de ikke noget for. Det er en gratisydelse, men det er

selvfølgelig ikke noget, de borgerlige partier omtaler som gratisydelse. Det skal selvfølgelig se ud, som om det er lønarbejderne, der bare får gratis hele tiden, selv om de har betalt hver en krone.

Der er spørgsmålet om de forskellige erhvervstilskud. Der er spørgsmålet om løsning af de arbejdsmiljøproblemer, som bliver skabt ude på arbejdspladserne, hvor man sågar får betalt opstarten på bedriftssundhedstjeneste, hvor man får betalt arbejdstilsyn osv., som skal løse nogle af de problemer, som arbejdsgiverne ikke har vilje til selv at løse. Der er spørgsmålet om alle de sygehusudgifter, der kommer heraf.

Der er tale om en lang række gratisydelse til kapitalisterne her i landet. Man kunne kræve pengene ind for disse ydelser; så ville man nok se, at der ikke ville være det store behov for at låne i udlandet, og at der nok alt i alt ville være en større lyst til at arbejde, end det er tilfældet for øjeblikket, fordi der er skabt alle disse problemer i det kapitalistiske system.

Men det er altså ikke her, man vil gribe ind. Nej, man fortsætter med at skære ned, og daginstitutionsoområdet skal åbenbart rammes yderligere. Der er planer om ikke alene at tage refusionerne til støttepædagogerne. Man vil oven i købet foretage en integration af de handicappede i daginstitutionerne og yderligere gå over til en anden form for betaling i daginstitutionerne. Vi så i budgetredogørelsen, at man vil gå over til timebetaling for det antal timer, som barnet er i daginstitutionen, med det helt klare sigte, at det skal kunne betale sig at tage sine børn ud af daginstitutionerne i en periode om dagen og passe dem selv, for derigennem at få en anden fordeling af det arbejde, der er, spare på arbejdsløshedsunderstøttelsen og få lønarbejderne til selv at betale, gennemføre andre normeringer i daginstitutionerne, begrænse personalet osv.

Det er almindelige forringelser, man foretager fra socialdemokratiets side, og derfor er socialdemokratiet ikke et bolværk mod de forsøg, vi her ser fra borgerskabets side.

Ib Christensen (DR):

Dette forslag bygger på den filosofi, at det danske samfunds økonomiske, beskæftigelsesmæssige og erhvervsmæssige problemer

[Ib Christensen]

stort set kan løses alene gennem sociale nedskæringer. Det er en politik, der er lige så reaktionær som den politik, regeringen og forligspartierne fører, og som går ud på, at man søger betalingsbalanceunderskuddet bragt ned, og så fører man en økonomisk politik, hvis helt sikre og registrerede konsekvens er en stigende arbejdsløshed: 50.000 flere arbejdsløse nu end på samme tidspunkt i fjor. Der kunne virkelig spares penge, hvis man ville føre en økonomisk politik, der tilsigtede at genskabe beskæftigelsen i stedet for det modsatte.

Denne generelle bemærkning skal ikke fordunkle, at der er enkeltheder i dette forslag, som vi kan støtte. Vi afviser ikke, hvad vi opfatter som rimelige besparelser, og vi er enige med venstre om, at det skal kunne betale sig at arbejde.

Men der er noget, vi i høj grad er uenige med venstre om. Vi mener således ikke, at arbejdsløshedsforsikringen bør ændres på den måde, at arbejdstagernes og arbejdsgivernes organisationer skal betale mere. Tværtimod mener vi i princippet, at dette at spænde et sikkerhedsnet ud under de arbejdsløse er en egentlig offentlig opgave. Vi vil hellere gå den modsatte vej af den, venstre vil gå.

Det samme gælder efterlønnen. Vi mener, at man kan diskutere, om man har lavet en ordning, der er for kostbar. Skal man have en efterlønsordning eller en førtidspension, er det efter vores opfattelse en offentlig forpligtelse, noget, der skal finansieres over skatterne og ikke over bidrag, som man pålægger virksomhederne eller lønmodtagerne. Derfor ønsker vi på disse områder at gå den modsatte vej af den, venstre er inde på.

Når venstre vil have nedsat minimumsbetalingen med 20 pct. for unge under 20 år, må vi sige: venstre har jo selv trods advarsler været med til igennem lovdiktat at gennemføre den ordning. Derfor kommer det sådan lidt efterpå, at man nu angrer det, man har været med på. Jeg tror, at vi havde fået en mere ansvarlig indkomstmæssig udvikling her i samfundet, hvis man havde overladt til arbejdsmarkedets parter selv at klare egne anliggender og bære risikoen ved ikke at klare tingene.

Vi er enige med venstre om, at indeksreguleringen for handicapydelse bør fjernes.

Derimod mener vi ikke, at indtægtsreguleringen af børnetilskuddene skal ophæves.

Vedrørende daginstitutionsbetalingen kan vi godt være enige med venstre om, at de, der får disse ydelser, i større omfang selv skal betale for dem, også for at skabe ligestilling med hjemmearbejdende ægtefæller. Derfor kan vi godt i princippet støtte et tiltag på det område.

Jeg synes, det ville være nok så konstruktivt, når der skal snakkes offentlige besparelser, at prøve at finde ud af, hvilke opgaver det offentlige kan befri sig for. Vi kan ikke komme bort fra, at det offentlige i disse år betaler milliardtilskud til erhvervslivet – som man i øvrigt skal hente igen, bl.a. hos erhvervslivet selv. Der var virkelig noget for venstre og andre, der kalder sig liberale, at tage fat på. Skal vi føre en politik, som virkelig fremmer vores konkurrenceevne, ja, så skal vi også se på valutapolitikken, og hvad den afstedkommer af ulykker for vores konkurrencemæssige situation. Skal vi endelig – hvad vi er enige med venstre om i princippet – fremme initiativ og arbejdslyst, så var der ikke noget bedre end en skatteomlægning, der lægger skatterne væk fra skat på arbejde og over på de arbejdsfri gevinster. Det ville i sandhed fremme initiativ og arbejdslyst. Men jeg har ikke indtryk af, at det ligefrem er den vej, venstre ønsker at gå.

Trods disse indvendinger vil jeg da godt tilsige mit partis vilje til at se på forslaget i udvalget. Faktisk har vi allerede stillet spørgsmål vedrørende dette forslag om de samfundsøkonomiske, beskæftigelsesmæssige og fordelingspolitiske virkninger af det, for det foreligger jo overhovedet ikke belyst fra forslagsstillernes side.

Brixtofte (V):

Jeg vil indledningsvis sige tak for en pæn behandling af vores forslag. Det var de rigtige, der sagde fra, de yderliggående partier på venstrefløj og på højrefløj, og det var de rigtige, der erklærede sig villige til at gå ind i seriøse drøftelser om vores forslag.

Venstres politik går jo ud på, at man gennem en øget produktion og mere beskæftigelse løser vores beskæftigelsesmæssige problemer og vores betalingsbalanceproblemer, hvorimod regeringen gennem øgede skatter og afgifter ønsker at dæmpe forbruget og

[Brixtofte]

dermed skabe mere ledighed og ad den vej prøve at løse betalingsbalanceproblemerne. Venstres politik er et klart alternativ til det, regeringen har lagt frem. Det er en politik, der fører til flere i beskæftigelse, og dermed er det en samfundsgavnlig politik.

Der er mange i det danske samfund, der er i et stort dilemma i disse år, og dette dilemma er i øvrigt også nået ind til folketinget, hvad jeg kommer ind på lidt senere. Når de får tilbudt et job, viser det sig, at det, de får tilbudt, er mindre end det, som de kan få ved at hæve understøttelse. Når man dertil lægger transportomkostninger og andre omkostninger, der følger med at tage et arbejde, er der ingen tvivl om, at vi her har en væsentlig årsag til det egentlige paradoksproblem, som vi har.

Der er også andre, der er i et dilemma. Det er dem, som efter en øget indsats opdager, at hele udbyttet af den øgede indsats bliver stjålet af øgede skatter og færre sociale ydelser. Her er det også vigtigt, at vi indretter lovgivningen således, at man sikrer sig, at en øget indsats giver resultater.

Regeringens talsmand i dag, arbejdsminister Svend Auken, var også i et dilemma. Man kunne jo forvente, at arbejdsministeren havde været meget voldsommere over for vores forslag. Jeg tror, dette dilemma hænger sammen med, at hr. Svend Auken ofte har været nødt til at gennemføre forslag, som venstre har fremsat, blot lidt senere, og at hr. Svend Auken også i dag ved, at mange af de forslag, som står i beslutningsforslaget, sikkert senere vil blive fremsat af hr. Svend Auken selv. På det tidspunkt, hvor hr. Svend Auken når til erkendelsen, er det ikke mere asocialt, da rammer det ikke mere de unge og de arbejdsløse, da er det en nødvendig socialdemokratisk politik. Jeg har ofte bemærket, at det at føre en reaktionær og asocial politik er identisk med at være et par år forud for socialdemokratiets erkendelse. Derfor har vi en arbejdsminister, der i dag må være tilbageholdende og ikke for kritisk, fordi han ikke ønsker, at de udtalelser, han fremfører i dag, kan hænges op om et stykke tid, når hr. Svend Auken selv bliver nødt til at stille en række af de forslag, som vi har stillet.

Hr. Svend Auken talte om de deltidsbeskæftigede. Det er ikke venstres problem, om der bliver nok deltidsarbejde. Vi er bange

for, der ikke bliver nok. Hr. Svend Auken er bange for, at der bliver for mange deltidsjob. Vi mener, der ikke er tilstrækkeligt med deltidsjob i dag. Der er mange kvinder og ældre, som ønsker at påtage sig deltidsjob, hvis de havde mulighed for det, men her vil både fagforeninger og hr. Svend Auken prøve at hæmme den enkeltes frihed til at få et deltidsarbejde.

Hr. Svend Auken var endvidere . . .

Formanden:

Det gør ikke så grusomt meget, men som hr. Brixtofte udmærket ved, omtaler man ministrene med deres titel og ikke med deres navn. Da taleren nu har sagt »hr. Svend Auken« flere gange, kan det ikke være en tilfældighed.

Brixtofte (V):

Arbejdsministeren var også imod venstres forslag om ændret regulering af dagpengene. Venstre foreslår en ændret regulering, for hvis vi ikke gennemfører en sådan ændret regulering, vil det føre til en endnu større afstand mellem at få indkomst ved dagpenge og indkomst ved arbejde. Derfor er vi nødt til at gennemføre en ændret regulering af dagpengene.

Der var et forslag, som arbejdsministeren særlig var imod. Det var forslaget om, at man efter 3 måneder skal gå ned på 90 pct. af garantibetalingen. Arbejdsministeren spurgte samtidig, om dette også gjaldt for sygedagpenge. Jeg kan sige, at det gør det ikke. Når venstre foreslår, at man efter 3 måneder skal gå ned på 90 pct. af garantibetalingen, så er det, fordi vi netop i overensstemmelse med hr. Arne Melchior's udtalelse – gerne vil hjælpe dem, der er midlertidigt ledige, og også dem, der i længere tid er ledige, til at have et økonomisk incitament til at tage et arbejde.

Vedrørende de nyuddannede er det jo sådan, at arbejdsministeren selv faktisk er kommet venstre i forkøbet ved at indføre en første måned, hvor man ikke kan modtage dagpenge. Vi har i venstre sagt, at det var et fremskridt, at arbejdsministeren var nået til den erkendelse. Så håber vi på, at næste gang arbejdsministeren kommer med forslag til ændring af dagpengeloven, kommer også den anden del af venstres forslag med, nem-

[Brixtofte]

lig at man efter 6 måneder går ud af systemet igen. Filosofien i venstres forslag er naturligtvis, at A-kasseordningen, som den er bygget op, er en forsikringsordning og dermed ikke en ordning, som alle bare kan komme ind i uden først at have betalt et kontingent.

Vedrørende selvfinansieringen foreslår venstre, at såvel arbejdsgiverne som lønmodtagerne skal betale hver en andel af en øget selvfinansiering. Arbejdsministeren var oven i købet lige ved at rose os for, at vi tog et hensyn til erhvervslivet i den forbindelse, idet vi sikrede, at den forhøjelse af kontingentet, som erhvervslivet skulle betale, nøje svarede til den besparelse, som vi sikrer erhvervslivet på anden vis ved at indføre en karenssdag på sygedagpengeordningen.

Vedrørende efterlønnen må man sige, at arbejdsministeren er kommet os et skridt nærmere i dag ved at erkende, at der nu faktisk mangler 550 mill. kr. Jeg vil spørge arbejdsministeren, om det er sådan, at arbejdsministeren på et senere tidspunkt vil fremsætte et lovforslag, der sikrer, at de penge hentes ind, således at selvfinansiering efter arbejdsministerens opfattelse nås. Vi mener i venstre, at det er et større beløb, der mangler, og derfor har vi foreslået 1 mia kr.

Vedrørende efterlønnens højde må man sige, at hvis man sammenholder efterlønnens størrelse med de ydelser, der i øvrigt gives, f. eks. hvis man bliver invalidepensionist, så falder det i øjnene, at hvis man ufrivilligt mister sin erhvervsevne og bliver invalidepensionist, så får man et væsentlig lavere beløb, end hvis man frivilligt giver afkald på sit arbejde og går ind i en efterlønsordning. Jeg synes godt, arbejdsministeren kunne have øjnene åbne for det misforhold, der er her mellem invalidepensionens og efterlønnens højde.

Jeg vil beklage, at arbejdsministeren ingen kommentarer havde til de dele af forslaget, hvor vi påpegede, at der er en manglende koordinering af de sociale ydelsers indretning og af, hvorledes man betaler skat. Det er ikke mindst gældende for en række småbørnsfamilier, og det er gældende for handicappede og andre, at når de har en øget indtægt, så stjæles hele gevinsten af øgede skatter, øget daginstitutionsbetaling eller færre børnetilskud.

Den socialdemokratiske ordfører var også i et dilemma, men det skyldes nok først og fremmest, at hr. Ole Espersen ikke har haft tid til at gennemlæse forslaget, inden han mødte op her. Hr. Ole Espersen koncentrerede sit indlæg om hr. Thorkil Kristensen og om ØD og slet ikke om vores forslag. Jeg kan kun opfatte det sådan, at hr. Ole Espersen ikke ønskede at fortælle folketinget, at han ikke havde nået at sætte sig ind i forslaget, og at han derfor var nødt til at tale om noget helt andet.

Hr. Ole Espersen kom dog med den flokskel, at venstres forslag betød øgede uligheder. Her vil jeg spørge: øgede uligheder mellem hvem? Mange selvstændige erhvervsdrivende tjener 40.000 kr. i familieindkomst. Folkepensionen er under 30.000 kr. Hvis der er to, der modtager dagpenge, får man over 160.000 kr. Det er den ulighed, der her er tale om, som venstre netop vil rette op på. Derfor er det en tom floskel fra hr. Ole Espersens side, som måske bare skal dække over, at hr. Ole Espersen ikke har sat sig ind i forslaget.

Jeg vil sige tak til en række andre ordførere, ikke mindst den konservative fru Grethe Fenger Møller, hvis ideer om én A-kasse jeg kan være fuldstændig enig i. Det kan være en målsætning, man skal arbejde sig frem til, og det kan også være noget, vi får tid til at diskutere i politisk-økonomisk udvalg.

Må jeg til sidst sige, at når vi i venstre har samlet alle disse forslag i ét forslag, er det, fordi vi ikke ønskede at dele det op i 25 forskellige forslag, som skulle belaste folketingets arbejdstid. Andre partier har mange gange delt det op, og så har vi skullet have mange førstebehandlinger i træk. Vi har villet samle det, fordi vi mener, der netop mangler en sammenhæng på dette område.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Det kan jo blive så småt for enhver – også for hr. Brixtofte – at selv ironiske bemærkninger opfattes som rosende bemærkninger. Jeg vil dog ikke tage hverdagens små gratis glæder fra hr. Brixtofte, men derimod gå over til at svare på de spørgsmål, der er stillet.

Jeg forstod, at hr. Brixtofte mente, at der gik måske nogle måneder, og så ville regeringen fremsætte tilsvarende forslag som det,

[Arbejdsministeren]

venstre her har fremsat. Nu kan man selvfølgelig ikke udelukke, at der kommer en ny regering, men jeg tror, selv en borgerlig regering ville holde sig tilbage fra at foretage et så frontalt angreb på svage gruppers rettigheder. Jeg tror altså ikke engang, det vil gå i opfyldelse, hvis der kommer en borgerlig regering.

Jeg vil gerne i anledning af hr. Brixtoftes udtalelser understrege, at der er en fundamental forskel mellem regeringens og regeringspartiets opfattelse af arbejdsløshedsforsikring og besparelser på det sociale område osv. på den ene side og så hr. Brixtoftes og venstres opfattelse på den anden side. Vi erkender, at der også skal indvindes besparelser på det sociale og på det arbejdsmarkedspolitiske område, men de skal indvindes ikke ved en generel forringelse af de svages vilkår – det har vi altid afvist – men ved, at man standser misbrugsmuligheder, og ved, at man fjerner tilskud til familier med en meget høj indkomst inden for den sociale bistandslovgivning. På begge disse områder er venstres forslag i klar modstrid med regeringens opfattelse. Venstre stopper ingen huller, som giver virksomhederne mulighed for at misbruge dagpengesystemet, og på det sociale område vælter man øgede byrder over på de svage grupper til fordel for de bedrestillede grupper. Hr. Brixtofte har jo heller aldrig nogen sinde lagt skjul på, at det var hans grundlæggende opfattelse.

Med hensyn til efterlønsordningen og forholdet til invalidepensionen osv. kan det overraske, at venstres ordfører fører denne diskussion frem nu, i betragtning af, at det var venstre, der med socialdemokratiet i SV-regeringen tog hele denne debat i måneder. Venstres ordfører tog sammen med mig og sammen med socialdemokratiets ordfører hele denne diskussion med eksempelvis fremskridtspartiets repræsentanter og det konservative folkepartis repræsentanter. Vi stod skulder ved skulder, når det gjaldt om at forsvare efterlønsordningen som en arbejdsmarkedspolitisk ordning, der ikke skulle sammenstilles med de socialpolitiske ordninger. Ja men så kan man da ikke her komme og lade, som om man aldrig nogen sinde har sagt alle disse ting. Jeg synes tværtimod, at venstre – der jo, som jeg sagde det før, har så lidt at glæde sig over her i tilværelsen – skulle være stolte af, at de havde været med

til at gennemføre det måske største arbejdsmarkedspolitiske fremskridt, der er gennemført i denne generation, efter min opfattelse i hvert fald: efterlønsordningen.

Med hensyn til finansieringen vil hr. Brixtofte måske kunne huske, at da efterlønsordningen blev vedtaget, fastsatte man bidragene fra arbejdsgivere og lønmodtagere for de første tre år. Den 3 års periode udløber med næste kalenderår, altså med udgangen af 1981. Det, vi dernæst skal tage stilling til, er, hvilke yderligere nettoudgifter den stærke tilstrømning til ordningen – der altså viser, at der er behov for ordningen – har medført. Her er det, jeg siger: til den tid er det vores vurdering efter de tal, der nu foreligger, at det ikke drejer sig om beløb i milliardstørrelsen, men om et beløb på 550 mill. kr. eller i den størrelsesorden. Regeringen vil selvfølgelig – i overensstemmelse med intentionerne ved fremlæggelsen af efterlønsordningen i sin tid – fremlægge et forslag med den fordeling, vi tidligere har omtalt, nemlig $\frac{2}{3}$ arbejdsgiverfinansiering og $\frac{1}{3}$ øget medlemsbidrag. Det står vi ved. Der er ikke tale om, at der mangler 550 mill. kr. i dag, men mit skøn går altså på, at den yderligere nettobelastning, der vil være, når 3 års perioden er udløbet, vil udgøre de 550 mill. kr., jeg omtalte før.

Min sidste bemærkning skal være: et af venstres hovedargumenter for at ville forringe flere hundrede tusinde menneskers levevilkår her i samfundet er, at virksomhederne som følge af et højt dagpengeniveau ikke kan fremskaffe arbejdskraft. I den forbindelse henviser man til paradoksundersøgelsen fra sidste sommer. Ja men hr. Brixtofte burde oplyse over for folketinget, hvor mange virksomheder der oplyser, at de ikke kan få arbejdskraft på grund af dagpengesatsernes højde. Hvor mange er det, hr. Brixtofte? Sig det nu! 6 pct. Kun 6 pct. af de danske virksomheder angiver, at de ikke kan få arbejdskraft på grund af dagpengenes højde. Og så skal flere hundrede tusinde svagt stillede familier undgælde på den konto.

Glistrup (FP):

Hr. Tyroll har i det store og hele ret, når han fremhæver, at lønmodtagerne absolut ingen grund har til at være taknemlige for de ydelser, som man modtager fra det offentli-

[Glistrup]

ge, for de har betalt hver en krone selv. Men der tiltrænges unægtelig 3 anmærkninger for at få det sat ind i den rigtige sammenhæng.

For det første er de lønmodtagere, der har betalt hver en krone, til en vis grad de tyske og schweiziske og amerikanske lønmodtagere, som har betalt de 100 mia kr., som det danske samfund har forbrugt af deres arbejdsindsats. Vi skal tilbagebetale disse 100 mia kr. med rente, således at danske lønmodtagere må indstille sig på, at de i de kommende år skal slide og slæbe for dette formidable beløb uden at få andet end en lap papir til gengæld, nemlig en kvittering for, at nu har de tilbagebetalt det forbrug, som man har haft på forskud. Det er det meget, meget tragiske, og vi må se i øjnene, at det kan blive 200 eller 300 mia kr., hvis den nuværende politik får lov til at fortsætte.

For det andet er der en hel del af de kroner, som lønmodtagerne ikke indenlandsk har betalt endnu, nemlig de meget store beløb, som finansministeren har optaget i statslån. Der skal opkræves skatter i de kommende år for at indfri de statsgældsbeviser og de statsobligationer, som bliver udstedt, bl. a. i kraft af de forslag, som vi skal behandle her efter frokost i folketinget. Her er igen et sted, hvor lønmodtagerne med sikkerhed må se byrder i øjnene i fremtiden.

For det tredje er problemet: hvordan får lønmodtageren mest ud af sin krone? Får han mest ud af sin krone ved at sende den en tur via statens og de offentlige kasser, hvor den bliver beskåret med alverdens ineffektivitet og administrationsomkostninger, eller ved selv at få lov til at beholde pengene i sin egen lønpose? Med det tryk, der vil være på lønmodtagerens indtægter i de kommende år, er der i allerhøjeste grad grund til, at han får lov til at udnytte sine penge mest effektivt, nemlig får lov til selv at beholde pengene, uden at de skal over de offentlige kasser.

Man har i øvrigt været inde på en del diskussion om, hvad der i grunden skete i oktober-november 1978, da man gennemførte efterlønsordningen. Arbejdsministeren har selvfølgelig fuldstændig ret i, at det er en lykkelig ordning for masser af de mennesker, der får efterløn. Det sørgelige er bare, at det danske samfund ikke har haft råd til denne store godgørenhed.

Arbejdsministeren har også fuldstændig ret, når han fremhæver, at de 17.000 til staidighed fra hans side under forhandlingerne i 1978 blev fremhævet som et regneeksempel. Derimod tror jeg ikke, arbejdsministeren har ret i, at han selv sagde 25.000. Hver gang vi forsøgte at presse ham, sagde han, på samme måde som han gør i dag: der er jo ingen, der kan vide, hvordan reaktionsmønsteret vil blive. Venstre hoppede aligevel på denne alt, alt for store udgift for den danske statskasse.

Ole Espersen (S):

Jeg synes, det viser en svaghed i debatten, når man fra hr. Brixtoftes side klynger sig til en påstand om, at andre ordførere ikke har læst venstres forslag. Jeg har faktisk læst det grundigt – med meget stor ulyst, naturligvis. Med meget større interesse har jeg læst Thorkil Kristensens indlæg. Jeg synes, vi bør koncentrere os om ét af venstres forslag og sætte det i relation til både vores og Thorkil Kristensens forslag. Det drejer sig om forslaget om at skære dagpengene ned. Det er klart, det er et udtryk for en mistillid til de arbejdsløse. De gider ikke, de har ikke lyst til at tage arbejde, fordi de får de dagpenge, som de får i dag. Det er udtryk for en mistillid til dem. Det er samtidig et udtryk for, at langt, langt de fleste, som jo er arbejdsløse helt uden egen skyld, vil man ikke tage hensyn til. De skal ned, man vil svinge den økonomiske pisk, også over dem. Men hvad er hensigten, spørger man fra venstres side. Ja, den er altså at få dem i arbejde. Samtidig har man i venstres økonomiske plan fra september krævet besparelser. Nu kan jeg ikke huske, om det var 8 eller 16 eller 24 mia kr. dengang; det har nok været 24 mia kr., vil jeg tro, altså enorme besparelser. Alle sagkyndige siger, at besparelser af den størrelse inden for den offentlige sektor nødvendigvis må medføre en betydelig forøgelse af arbejdsløsheden. Ganske i tråd hermed siger Thorkil Kristensen: de stærkt omtalte besparelser i den offentlige sektor begrænser forbruget, og de er et middel til at modvirke det store underskud på betalingsbalancen, desværre giver de også større arbejdsløshed. Han fortsætter – men det er åbenbart ikke noget, hr. Brixtofte har lyst til at høre – med at sige:

»Dette at skabe en forbedret betalingsbalance og flere arbejdspladser tager tid. Der-

[Ole Espersen]

for bør besparelserne komme gradvis. Det helt afgørende er, at denne opslugning af arbejdskraften kun vil være mulig, hvis konkurrenceevnen bliver bedre.«

Altså en langvarig proces. Ikke en proces, hvor man fra det ene år til det andet kan spare 8, 16 eller 24 mia kr.

Venstre skaber større arbejdsløshed og vil samtidig ved at svinge pisken over de arbejdsløse få dem til at få arbejde. Det er ikke en politik, der hænger sammen. Jeg synes, det kunne være interessant at høre fra hr. Brixtoftes side, hvordan han mener at kunne imødegå de betragtninger, der er kommet fra Thorkil Kristensens side, og de betragtninger, der kommer fra anden side over venstres septemberplan og den arbejdsløshedsskabelse, denne plan er udtryk for.

Tyroll (VS):

Jeg må sige, at hr. Glistrup gør sig skyldig i nogle alvorlige fejltagelser. Fejltagelser er det nok ikke, for der er temmelig meget politik i dem.

Jeg må lige sige i anledning af de noter, der skulle hæftes på det indlæg, jeg kom med tidligere, at det er ikke lønarbejdere i andre lande, der kommer til at betale til danske lønarbejdere. Den måde, danske lønarbejdere kan undergrave lønarbejdere i andre lande på, er ved at gå med til indkomstpoltik. Ved at lave internationalt skruebrækkeri og acceptere lavere lønninger angriber man lønniveauet i andre lande. For det bliver jo brugt i samtlige lande til argumenter for yderligere angreb.

Det, der er tale om, når der optages disse forskellige udlandslån, er jo, at det er penge, der er frarøvet lønarbejderne. Det er kapitalister i udlandet, der giver os disse lån – nej, ikke os, men giver det kapitalistiske system herhjemme disse lån. Der bliver også tale om nogle renteudgifter, som smøres af på de danske skatteydere, og det er i højeste grad lønarbejderne, der kommer til at betale dette.

Det samme gør sig selvfølgelig gældende for de indenlandske statslån, altså disse 45 mia kr., som bl. a. nu skal optages. Her gældsætter man lønarbejderne til den danske kapitalistklasse. Man låner disse penge i stedet for at kræve ind for de gratisydelse, som man yder over for kapitalisterne. Det var det, jeg påpegede. Der er tale om, at disse milliarder i allerhøjeste grad er til stede. Det kan

man se af, at kapitalisterne er indstillet på at yde disse lån og få de renteindtægter ved den ekstraordinært høje rente, som regeringen er med til at opretholde. Det har man gevinst af.

Det er helt klart, at disse penge i højere grad skulle kradses ind for de gratisydelse, man har fået, alle de ydelser, der er for erhvervslivet til fremme af den værdiøgning og den udbygning af lønarbejderne, som finder sted. Det er dette, der er tale om. Det er dette, der bør gribes ind over for. Det er her, man burde skærpe beskatningen. Det er her, man burde kradse midlerne ind. Men i stedet for rammer man altså alle de svage og begrænser de rettigheder, som lønarbejderne har. Det er derfor, vi siger, at socialdemokratiet intet bolværk er på disse områder, fordi socialdemokratiet altså er med til at gældsætte lønarbejderne på alle disse områder.

Endelig må jeg lige sige, når det drejer sig om det offentlige forbrug, at det er helt klart, at vi foretrækker et offentligt forbrug, for er der en omkostning, som vi ikke ønsker at påtage os, og som den danske lønarbejderklasse ikke ønsker at påtage sig, så er det omkostningen til profitten, til den profitbelagte produktion. Derfor er det da klart, at vi ønsker et offentligt forbrug.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Når Tyskland, Schweiz, Amerika osv. har kunnet låne Danmark 100 mia kr., beror det på, at man har udskudt forbrug af den indkomst, man har oparbejdet i de lande, med 100 mia kr., og det er det, der skal tilbageføres til de pågældende lande med rente, når man tilbagebetaler lånene. Da langt, langt den største del af befolkningen i Tyskland, Schweiz, Amerika og de andre udlanslande er lønmodtagere, vil det sige, at havde man ikke stillet de 100 mia kr. til rådighed, for at vi kunne solde dem op i 1960'erne og 1970'erne, så havde man haft dem til rådighed for sine egne lønmodtagere til højere forbrug på de tidspunkter. Nu får man dem i stedet for til rådighed for sine lønmodtagere, når de danske lønmodtagere i 1980'erne og 1990'erne skal til at pukke for at samle sammen til de fornødne ydelser til at tilbagebetale lånene. Derfor er det desværre rigtigt,

[Glistrup]

hvad jeg gav som anmærkning 1 til hr. Tyroll.

Anmærkning 2 og 3 var også rigtige, men det tillader en kort bemærknings tid ikke at fremføre, og det er nok også noget, vi vender tilbage til senere her i folketinget.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Kun en enkelt bemærkning – inden hr. Brixtofte får ordet – som jeg glemte i mit andet indlæg. Det drejer sig om et problem, som jeg håber at hr. Brixtofte vil udtrykke forståelse for, og som i hvert fald folketinget bør udvise forståelse for. Vi har i øjeblikket en meget stor tilgang til efterlønsordningen af 60-årige, som egentlig gerne ville vente med at gå, til de var 61, 62 eller 63 år, men som alle uden undtagelse henviser til den henz, der drives mod efterlønsordningen i øjeblikket fra visse politikeres side, og siger: »Ja men de kan da ikke tage den fra os, hvis vi først er gået på efterløn. Derfor er vi nødt til at gå på efterløn, så snart vi har mulighed for det, allerede som 60-årige.«

Jeg synes, det fremgår med al ønskelig tydelighed af denne debat, at der er et stort og massivt flertal i denne sal, der ikke er enig med hr. Brixtofte om forringelser i efterlønsordningen, og som derfor kan sige til offentligheden, sige til de 60-årige: vent med at gå på efterløn til det tidspunkt, der passer dig selv bedst. Det er en frivillig ordning, det er ikke en ordning, man skal tvinges ind på som følge af frygt for politiske forandringer. Jeg tror, at man, uanset hvordan det udvikler sig med dansk politik, kan sige, at der ikke vil være flertal i mange år for en forringelse af efterlønsordningen, således at mennesker ikke skal føle sig presset til at gå på efterløn som følge af enkelte politikeres og måske desværre også partiers agitation.

Brixtofte (V):

Arbejdsministeren nævnte et tal fra paradorrapporten, som jeg kan bekræfte. Der findes andre tal. Hovedtendensen vurderet fra vores synsvinkel er, at dagpengene har en væsentlig indflydelse. Det viser de procent-satser, der i øvrigt angives for, hvor mange job der kunne anvises, hvor længe det varede, og hvor hurtigt det holdt op. Nu er det jo også sådan, at der er nogle, der vil sige, når et job holder op, at det er på grund af det, mens andre ikke vil angive det, selv om det

måske kan være årsagen. Derfor kan tallet være betydelig større end det, arbejdsministeren nævnte.

Arbejdsministeren afviste faktisk ikke, at arbejdsministeren på et senere tidspunkt var nødt til at komme frem med de forslag, vi kommer med her. Det synes jeg var en klog tale fra arbejdsministeren, meget klog. Arbejdsministeren talte om, at der var en fundamental forskel, og at der måske kunne komme en anden regering – og det er måske sandsynligt – men arbejdsministeren sagde ikke klart, at han afviste, at arbejdsministeren på et senere tidspunkt vil komme med vores forslag, og det var klogt; venstre sætter pris på, at arbejdsministeren ikke udelukker de muligheder, vi her foreslår.

Dernæst vil jeg sige både til arbejdsministeren og til hr. Ole Espersen, at der tales om, at vi vil ramme de svage stillede i vores spørgsmålet er, hvem der er de svage stillede i vores samfund. Er det en selvstændig, der tjener 40.000 kr. om året? Er det en invalidepensionist, som får 45.000 kr.? Er det en folkepensionist, der får 30.000 kr.? Eller er det et dagpengeægtepar, der får 165.000 kr.? Jeg har spurgt før. Hvem er de svage stillede af de her nævnte grupper? Jeg synes ikke, det er svært at få øje på, hvem der er de svage stillede, men jeg tror bare, det er et andet resultat, venstre kommer til, end det, socialdemokratiet kommer til. Hr. Ole Espersen lod, som om der ikke stod noget om socialindkomsten, de handicappede og de dårligst stillede folkepensionister, og det forstår jeg godt, for alle disse svage stillede grupper i vores samfund har hr. Ole Espersens parti ramt ganske hårdt, og det var venstre imod, for vi vil nemlig ikke være med til at ramme de dårligst stillede i vores samfund. Jeg forstår godt, at socialdemokratiet ikke ønsker at komme ind på netop disse grove overgreb over for de dårligst stillede borgere i vores samfund under denne debat.

Må jeg dernæst sige, at dette forslag jo er en del af en helhed, hvori indgår en række skattelettelser for erhvervslivet og for lønmodtagerne med det formål, at vi får sat gang i produktionen og får flere i beskæftigelse, og forslaget skal selvfølgelig ses i denne sammenhæng.

I sammenligningen mellem invalidepensionens og efterlønnens højde var det, arbejdsministeren ikke sagde, næsten det mest inter-

[Brixtofte]

essante. Arbejdsministeren sagde nemlig ikke, at det egentlig kunne være et problem, at invalidepensionen var betydelig mindre end efterlønnen. Det afviste arbejdsministeren ikke, og igen synes jeg, det var klog tale af arbejdsministeren ikke at afvise vores argumentation. Arbejdsministeren talte igen om, at det måske skulle have været rejst for nogle år siden, hvor denne lovgivning blev diskuteret under helt andre talmæssige forudsætninger, hvilket arbejdsministeren selv ved allerbedst.

Vi har i dag fået et stort fremskridt på området, idet arbejdsministeren også har erkendt, at der i hvert fald skal 550 mill. kr. ekstra ind til at finansiere efterlønsordningen; det var igen et skridt i den rigtige retning.

Til sidst en bemærkning til hr. Ole Espersen, der ikke kan huske, om venstres spareplan var på 8, 16 eller 24 mia kr. Heller ikke den har hr. Ole Espersen sat sig ind i. Han kan ikke engang huske facit. Ja men, hr. Ole Espersen, hvad er det for en ringeagt over for andre partier, at man ikke sætter sig ind i deres programmer? Jeg kan da godt forstå, at hr. Ole Espersen ikke ønsker, at vi alle sammen opdager det under debatten, men jeg synes, det er pinligt, og jeg synes ikke, hr. Ole Espersen bør slippe godt fra det, når han kommer her og skal tale om et stort og omfattende beslutningsforslag og i stedet for taler om ØD og hr. Thorkil Kristensen.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Det kan godt være, det er lidt svært for mange andre end mig selv at huske venstres spareplaner, for tallene veksler, og ingen tror på, at de bliver gennemført, heller ikke venstre selv; derfor er der grænser for, hvor meget man skal belaste sit hoved med af den slags.

Hvad angår spørgsmålet om, hvem der er de svage i samfundet, er det vores opfattelse, at de, der mister deres arbejde i den produktive alder med børn, hus osv., og som måske i kortere tid, måske i længere tid skal stå uden arbejde, men som forhåbentlig skal i gang igen, må hjælpes i den tid. De er ikke indstillet på og skal ikke indstille sig på at gå på pension ligesom de befolkningsgrupper, hr. Brixtofte nævnte. De skal hjælpes i en

vanskelig tid, og dem kan man selvfølgelig ikke sætte ned på en fjerdedel af deres indtægt. Det er de ikke forberedt på, og det kan de ikke leve af. Deres tilværelse slås i stykker; de er svage og udsatte i den periode. Det er selvfølgelig baggrunden for, at vi mener, de skal have en rimelig arbejdsløshedsunderstøttelse.

Så har hr. Brixtofte jo specielt slået sig til ridder på at være beskytter af nogle af samfundets svageste grupper, bl.a. de invalide.

Det vil være lidt svært at overbevise ret mange om, at det forholder sig sådan, især når vi alle sammen ved – og det er gentaget i en uendelighed – at den invaliditetsydelse, som hr. Brixtofte taler om, først falder bort, når den invalide har en indtægt på 160.000 kr., og først aftrappes fra en indtægt på 110.000 kr. Det er meget, meget svært at se, hvordan et forslag som det foreliggende fra hr. Brixtofte skal kunne redde arbejdslyst og initiativ her i landet. Der er ikke tale om en generel beskyttelse af de svage fra venstres side.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Jeg beklager, at det er nødvendigt, men når hr. Ole Espersen endnu en gang afslører, at han ikke har sat sig ind i forslagene, ikke engang det, der er vedtaget af regeringens egne forslag, er jeg nødt til at korrigere hr. Ole Espersen. Hr. Ole Espersen taler om de handicappede og siger, at invaliditetsydelsen først bortfalder fra 124.000 kr. og derefter. Ja men, hr. Ole Espersen, hvorfor har ordføreren ikke læst vores forslag, hvorfor har ordføreren ikke læst, hvad der er vedtaget, nemlig at såvel hjælp til motorkøretøjer som hjælp til invalideaggregater bortfalder for indkomster på mere end 60.000 kr.?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg synes, jeg har pligt til, foranlediget af arbejdsministerens sidste indlæg om efterlønnen, at bekræfte, at CD ser på det på samme måde som arbejdsministeren – og jeg er sikker på, at det gælder mange partier, også uden for den aktuelle forligskreds – nemlig at efterlønnen ikke bør lægges for had. Jeg tror også, det er en rigtig bedømmelse, at

[Arne Melchior]

man ved gentagne angreb på denne ordning ligefrem jager folk over i den og dermed i virkeligheden måske gør både enkeltpersoner og statskassen en dårlig tjeneste. Det er jo sagt til bevidstløshed, at venstre har medansvar for denne ordning, at venstre har siddet i regeringen, mens den har fungeret, og at det ikke var et led i den regerings program at få lavet ændringer i disse ting. Jeg vil meget gerne bidrage til, at den almindelige stemning, som pressen har oppisket – der er også artikler om det i dag – bliver beroliget; så der skal ikke herske nogen tro på i befolkningen – for det ville være urealistisk – at der efter et valg, der førte til en anden regering eller den samme regering eller en anden konstellation, vil være noget flertal her i tinget for at ændre på efterlønnen. Jeg tror vitterlig, det er en god og en nødvendig ordning både menneskeligt og økonomisk. Jeg vil slutte mig til dem, der opfordrer hr. Brixtofte til at holde inde med skydningen imod denne sag, som han og hans parti selv har været med til at føre igennem her. Jeg synes, det er for billigt, og det er uhensigtsmæssigt.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Venstre ønsker ikke at lægge efterlønsordningen for had – venstre har selv stemt for den – men vi ønsker at korrigere den, fordi det har vist sig, at den har udviklet sig helt anderledes, end det var forudsat i sin tid. Vi peger på, at det kan hænge sammen med ydelsens højde, og vi peger på, at der mangler en selvfinansiering. Jeg synes, man har lov til at lave om på tingene, når de har fungeret et stykke tid, selv om man har været med til at vedtage dem. Arbejdsministeren har selv tidligere været inde på, at det var meget vanskeligt på forhånd at skønne over, hvordan ordningen ville udvikle sig – og det har eftertiden jo givet ham ret i. Derfor er det også rimeligt, at man tager konsekvensen, når tingene udvikler sig anderledes end forudsat.

Jeg synes, at forsøget på at gøre os i venstre ansvarlige for, at der går flere på efterlønsordning, end arbejdsministeren i sin tid skønnede, er en dårlig argumentation. Jeg tror snarere, det er udtryk for, at arbejdsministeren selv er bekymret over tallet.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Brixtofte har ganske og aldeles uret, når han påstår, at efterlønsordningen har udviklet sig anderledes, end vi påregnede, da den blev vedtaget i oktober-november 1978. Såvel af udvalgsbehandlingen som af forhandlingerne her i salen fremgik det ganske tydeligt, at man måtte forvente præcis den udvikling, som har fundet sted. Det var så lykkeligt, at formandens lampesystem var i uorden, dengang vi behandlede det, og derfor fik fremskridtspartiet tredobbelt taletid dengang, så vi havde lejlighed til i detaljer at fortælle, hvordan det ville udvikle sig. Det har udviklet sig præcis på den måde, ligesom alle andre samfundsøkonomiske størrelser har udviklet sig præcis sådan, som fremskridtspartiet har sagt det, og hvor venstre kommer rendende 4, 5, 6, 7 år bagefter og finder ud af, at det vil udvikle sig sådan, som fremskridtspartiet har fortalt. Derfor har hr. Brixtofte absolut ingen undskyldning i den udvikling, der er sket. Venstre stemte ja til efterlønsordningen for at bevare sine syv ministerposter; det er sandheden om den sag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til politisk-økonomisk udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 12.10

Mødet genoptaget kl. 13.30

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

[Af Keld Andersen (KF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 34. Fremsat 15/10 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Arbejdsministeren (Svend Auken):**

Uanset at regeringen kan have al mulig sympati for formålet med lovforslaget, nemlig at hjælpe lønmodtagerne til at erhverve eget hus, kan regeringen ikke medvirke til gennemførelse af forslaget.

Det er for det første klart i modstrid med det forlig, der ligger til grund for indefrysningen af dyrtidsportionerne, augustforliget 1976, som det konservative folkeparti deltog i. Lovgivningen herom blev i foråret 1977 vedtaget her i folketinget med det konservative folkepartis stemmer. Det er ikke bare i modstrid, det er i flagrant modstrid med aftaler indgået her i folketinget.

For det andet er det, hvis man vender sig til forslaget substans, som også forslagsstillerne gør opmærksom på det, ikke rimeligt kun at begrænse sig til boligformål. Man nævner fra forslagsstillernes side også etablering af egen virksomhed. Man kunne tilføje: hvorfor ikke også uddannelse, indgåelse af ægteskab, længere tids sygdom osv.?

Men selv om man holder sig – og det er det tredje, jeg skal tage frem – til boligformål og erhvervsetableringsformål, vil denne ordning blive fantastisk vanskelig at administrere. I stedet for at have en nem, overskuelig og let administrerbar ordning vil man få en uhyggeligt kompliceret ordning.

Så er der endelig det fjerde synspunkt, jeg skal nævne, og det er, at det samfundsøkonomisk vil være uholdbart at udlodde pengene. Der har tit nok været kræfter, der gjorde sig til talsmænd for at få udbetalt de indefrosne dyrtidsportioner. Det konservative folkeparti har sammen med regeringen hver eneste gang afvist dette, da man vidste, at det samfundsøkonomisk ikke var forsvarligt og alene ville udløse krav om en finanspolitisk neutralisering.

Af disse fire grunde kan regeringen ikke medvirke til en gennemførelse af lovforslaget.

Aage Andersen (S):

Ifølge forslagsstillerne er hensigten med dette forslag først og fremmest at stimulere beskæftigelsen i byggesektoren, og vi er i den socialdemokratiske gruppe helt enig i, at det er hårdt tiltrængt, at der gennemføres ordninger, som kan øge aktiviteten i byggesektoren. Men det, der her foreslås, turde være en noget besynderlig fremgangsmåde.

Det havde været væsentlig mere meningsfyldt, hvis det konservative folkeparti i stedet havde medvirket positivt til gennemførelsen af de helt aktuelle love – bl. a. til imødegåelse af den stigende ledighed i byggesektoren – som et flertal i folketinget nu har vedtaget.

Det skal også i denne forbindelse stærkt understreges, at en gennemførelse af byfornyelsesloven ville have været et meget positivt bidrag til en bedre beskæftigelsesudvikling i byggeriet, men desværre manglede vi også her tilslutning fra det konservative folkeparti, der tværtimod medvirkede til, at denne meget nødvendige lovgivning blev udskudt til efter et folketingsvalg.

Det skal i øvrigt fremhæves, at Lønmodtagernes Dyrtidsfond i henhold til lovens § 6 faktisk har mulighed for gennem bestyrelsens forvaltning af fondens midler at investere på måder, som fremmer beskæftigelsen i byggesektoren, og den praksis, som allerede nu kan anes i bestyrelsens forvaltning af midlerne, peger da også klart i denne retning.

Der skal endvidere helt grundlæggende gøres opmærksom på, at også det konservative folkeparti burde erindre sig baggrunden for dyrtidsfondens tilblivelse og dermed også for formålet på udbetalingsiden. Og hvis det skulle være glemt, skal jeg ligesom ministeren erindre om, at det konservative folkeparti faktisk var med til at vedtage en folketingsbeslutning den 19. august 1976 for årene 1977–79, som indeholdt bestemmelser vedrørende statens indbetaling af overskydende dyrtidsportioner. Det blev i denne folketingsbeslutning fastslået, at de indefrosne midler til sin tid skulle udbetales til pensionsformål, og det var en beslutning, som de konservative, så vidt jeg erindrer det i alt fald, ingenlunde var uenige i. Vi kan måske endda næsten sige tværtimod.

Siden den første dyrtidsportion blev indefrosset, har der fra forskellige sider gentagne gange været gjort forsøg på at få disse midler